

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1353
Toplantı Tarihi/Sayısı : 17.10.2023/37
Karar Numarası : 2023/797
Başvuran : H.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın toplu olarak yapılan faaliyetlere katılamamasının kötü muamele yasağına aykırılık teşkil ettiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 29/4/2022 tarihinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının onandığını ve tekli odaya alındığını, iyi halli olmasına ve hakkında disiplin soruşturması olmamasına rağmen günde sadece bir saat havalandırma alanına çıkabildiğini,

b. Toplu yapılan herhangi bir faaliyete katılmadığını, kendi suç ve ceza grubunda başka bir mahpus olmadığı için mağduriyet yaşadığını iddia etmekte olup gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle; başvuranın ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını infaz etmesi sebebiyle hakkında 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun hükümleri kapsamında işlem yapıldığı, mahpusun infaz ettiği suç türü itibari ile diğer hükümlülerden ayrı, tek kişilik odada barındırılmakta olduğu, bireysel iyileştirme çalışmalarına katılımının sağlandığı ifade edilmiştir.

4. Başvuran 2/12/2022 tarihinde Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da*

koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “*Karar Türleri*” başlıklı 65’inci maddesine göre; “(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın; tek kişilik odada kaldığı ve herhangi bir aktiviteye katılmadığı iddiaları konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. 5275 sayılı Kanun’un “*Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı*” başlıklı 25’inci maddesi şöyledir:

“(1) *Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı rejimine ait esaslar aşağıda gösterilmiştir:*

- a) *Hükümlü, tek kişilik odada barındırılır.*
- b) *Hükümlüye, günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınır.*
- c) *Risk ve güvenlik gerekleri ile iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hâle göre; hükümlünün, açık havaya çıkma ve spor yapma süresi uzatılabileceği gibi kendisi ile aynı üitede kalan hükümlülerle temasta bulunmasına sınırlı olarak izin verilebilir.*
- d) *Hükümlü, yaşadığı yerin olanak verdiği ve idare kurulunun uygun göreceği bir sanat veya meslek etkinliğini yürütebilir.*
- e) *Hükümlü, kurum idare kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir kez olmak üzere (f) bendinde gösterilen kişilere, süresi on dakikayı geçmemek üzere telefon edebilir.*
- f) *Hükümlü; eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde onbeş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilirler.*
- g) *Hükümlü hiçbir suretle ceza infaz kurumu dışında çalıştırılmaz ve kendisine izin verilmez.*
- h) *Hükümlü, kurum iç yönetmeliğinde belirtilenlerin dışında herhangi bir spor ve iyileştirme faaliyetine katılamaz.*
- ı) *Hükümlünün cezasının infazına, hiçbir surette ara verilemez. Hükümlü hakkında uygulanacak tüm sağlık tedbirleri, tıbbî tetkik ve zorunluluklar hariç ceza infaz kurumlarında, mümkün olmadığı takdirde tam teşekküllü Devlet ya da üniversite hastanelerinin tek kişilik ve yüksek güvenlikli mahkûm*

koşularında uygulanır .”

11. Anayasa Mahkemesi (AYM); yüksek güvenlikli bir cezaevinde tutulan mahpusun beden ve ruh sağlığı için uzun süre veya süresiz sosyal yalnızlaştırmaya maruz bırakılmamasının elzem olduğunu ancak tek başına tutma veya tecrit olarak adlandırılabilir bir yalnızlaştırmadan bahsedebilmek için sohbet imkânının kısıtlanmasından öte mahpusun diğer tüm iletişim imkânlarının da elinden alınması gerektiğini, Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) 2011 yılındaki Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu için hazırladığı raporda mahpuslara tanınan sohbet hakkının azami bir şekilde kullanılmasını tavsiye ettiğini, bu hususun güvenlik gibi cezaevi için kaçınılmaz gerekçelerle kısıtlanmasının tek başına başvuruçunun *insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye* tabi tutulduğunun veya tek başına kalma tedbirinin işlediği suçun niteliği nedeniyle yüksek güvenlikli bir cezaevinde tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde başvuruçunun katlanması gereken elem seviyesinden daha fazla bir eziyet seviyesine ulaştığının söylenemeyeceğini belirtmiştir (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 46).

12. AYM, mahpusların temel hak ve hürriyetlere genel olarak sahip olmalarının, bu haklarının ceza infaz kurumu dışındaki bireyler kadar güvence altına alındığı anlamında değerlendirilmemesi gerektiğini, ceza infaz kurumlarının işlev ve amacı kapsamında mahpusların haklarının ceza infaz kurumuna girmekle zaten sınırlanmış olduğunu belirtmiştir (AYM, *Mehmet Reşit Arslan ve Diğerleri*, B. No: 2013/583, 10/12/2014, para. 73).

13. Başvuranın günde sadece bir saat havalandırma alanına çıkartıldığı iddiasına ilişkin olarak; muhatabın 5275 sayılı Kanun'un ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazına ilişkin hükümlerini uyguladığı, bu nedenle başvuranın havalandırmaya çıkışıyla ilgili iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu kanaatine varılmıştır.

14. Başvuranın toplu herhangi bir faaliyete katılmadığı iddialarına ilişkin olarak 5275 sayılı Kanun'un 25'inci maddesinde; hükümlünün kendisi ile aynı ünite de kalan hükümlülerle temasta bulunmasına sınırlı olarak izin verilebileceği, Kurum iç yönetmeliğinde belirtilenlerin dışında iyileştirme faaliyetine katılamayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda, başvuranın toplu faaliyetlere katılmadığına ilişkin iddiasının yasal düzenleme gereği Kurum İdaresine bağlı olduğu ve söz konusu uygulamaların mevzuat kapsamında kaldığı, başvuranın bulunduğu Kurumda başvuranla aynı ceza ve suç türünde başka bir mahpusun mevcut olmadığı ve başvuranın cezasına uygun bir infaz kurumuna nakledildiği göz önüne alındığında muhatap Kurum tarafından hak ihlaline varan bir uygulamanın yapılmadığı sonucuna varılmıştır.

15. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvuranın iddiaları bakımından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

- A.** Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,
- B.** Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
- C.** Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

17/10/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi